

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Megjelenik hetenkint kétszer: **csütörtökön és vasárnap.**
Előfizetési árak: Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. — Egyes szám ára 6 kr.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:
Dobay János.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez
hirdetmények és előfizetések a kiadóhivatalhoz (Ifj. Jancsó
Mózes könyvnyomdája Kézdi-Vásárhelyt) intézendők.

Diadal.

A liberalismus ügye oly sok viszály után még is győzött. A polgári házasságot — az egyházpolitikai nagy reformok eme legfontosabb ágát — a főrendiház mult csütörtökön tartott ülésében elfogadta. Mellette szavazott 128, ellene 124; tehát a javaslat többsége 4. Nem nagy többség ez, de bővön elegendő arra, hogy az egyházi reformok most egymásután váljanak törvénynyé.

Hiában való volt tehát az a nagymérvű agitáció, melyet a r. kath. papság kifejtett, s hiában az ultramontán főuraknak erőlködése, ezek ép oly keveset használtak, mint a főrendiháznak buzgó imája s Róma egyik bibornokának megnyilatkozása, vagy a papi sajtó habzó dühe; a szabadelvű haladást utjában megakadályozni nem lehetett, diadalmasan tört az magának utat. A magyar nemzetnek hatalmasan megnyilatkozott akarata, szövetkezve a legjobb, legalkotmányosabb király ohajtásával, fényes győzelmet aratott, tanuságot tévén arról, hogy Magyarországon a ki-

váltságos osztály ideig-óráig megzavarhatja a dolgok menetét, de uralkodni nem fog soha. A polgári házasság diadalát tehát úgy kell tekintennünk, mint egy liberális kormány és egy intelligens nemzet győzelmét a retrograd papok és főurak ellen. Ezért oly nagy az öröm és a lelkesülés az egész országban s ezért van az az őszinte ragaszkodás és szeretet a kormány iránt, mely annyi intrigua s oly erős ellenséges áramlatok dacára érvényt tudott szerezni a magyar nemzet akaratának, s diadalmasan vitte keresztül nagy reformjait.

A siker öröme kivül van egyéb is, mi e pillanatban kellemes érzésekkel tölti el a szíveket. A polgári házasság győzelmé ugyanis nemcsak egy törvényjavaslat sikerét, hanem egy nagy, nehéz kérdés végleges megoldását is jelenti. Hónapok óta mint lidérez-nyomás nehezedett a kedélyekre, hogy mi lesz akkor, ha a polgári házasság a főrendiházban másodszor is megbukik. E kérdésre elfogadható feleletet senki sem tudott adni, hanem a sokféle

találgatásokban csak egyféle következtetés jött ki, hogy nagy küzdelmek lesznek, újabb meg újabb kísérletek történnek, szóval a jövő áldástalan társadalmi harezokkal, meddő parlamenti küzdelmekkel volt teli, melyek a közbékét feldulva, az egészséges fejlődés útját elvágják volna.

És ime a sötét jövő, egy pillanat alatt kiderült, az akadályok félre vannak lökve, az út tiszta s haladhatunk előre.

Kormányunk most már kettőzött erővel foghat az új Magyarország megalkotásához s immár tovább építheti a másik nagy reform: az állami közigazgatás alapköveit. A siker erőt ad s kormányunk bírva a nép szeretetét s az uralkodó bizalmát, az elért siker által megerősödve, bizonyára be fogja fejezni elkezdett nagy művét s működésében a magyar nemzet őszinte hálája s elismerése fogja kísérni.

O.

Politikai hírek.

Belföld.

A második szavazás. Keresztül ment a reformjavaslat azon az utolsó

gáton is, melyet a kishitűk és az önérdék hajhászok bigott serege eléje gördített. Az egész hazát lelkesedésbe hozta a javaslat győzelme. Az egész ország intelligenciáját fölötté nagy örömmel töltötte el a diadal.

A házasságjogról szóló törvényjavaslatot a főrendiház 128 szavazattal 124 ellenében, tehát 4 szótöbbséggel elfogadta.

A képviselőház másodszori szavazata után a főrendiház nem maradhatott addigi merev álláspontján, hanem meg kellett hajolnia a közhajlás előtt, ki kellett bontsa a haladás lobogóját, hogy vád ne illethesse mindazon liberális gondolkodó tagjait, kik az állam szuverenitását eléje helyezik az egyéni érdekeknek.

Kitörő ováció veszi körül Wekerlét és Szilágyit, a javaslat e két hatalmas bajnokát, kiket a magyarok Istene küldött a magyar állam megszilárdítására.

Keresztül gázolt tehát a javaslat azok fölött, kik minden kigondolható módon utjába álltak és állítottak másokat.

Keglevics István gróf határozati javaslata. Keglevics gróf határozati javaslata, mely a vallásos aggodalmaknak élet venni czélozza, a „Magyar Esti Lap“ szerint a következő volna:

Mint hogy állami szempontból is kívánatos, hogy a vallásosság a házasságkötésnél is érvényesüljön és hogy a nép fölfogásából elháríttassék annak téves feltételezése, hogy a házasságnak polgári megkötése az egyházi összehadást fölöslegessé teszi, vagy fölment a házasságkötés tekin-

TÁRCZA.

A székely nőkről.

Mutatvány nagyajtai Cserei Farkas
könyvéből.

(Folytatás és vége.)

Tizedik kérdés.

Hát Testamentom-Birák lehetnek-e?

Testamentomot, vagy-is utolsó Rendelést akarván tenni valaki, a'hoz érő alkalmas férfiak előtt tégye azt; mert Bizonyosságok (kiket Testamentom Biráknak szoktunk nevezni) az Asszonyok abban nem lehetnek.

Mindazonáltal ha Rendelés Isten tiszteletére nézendő dolgokról lészen, ugy az Asszonyok bizonyosságának-is helyt lehet adni.

Tizenegyedik kérdés.

Hát a' Törvényben magokért, vagy másokért prokátorkodhatnak-e?

A' Pernek folytatása, és az abban való prokátorkodás tanult férfiaknak-is gondot ad, nagyobb-is annak terhe, mintsem hogy az Asszonyi erőtlenség illendőképpen el-viselhetné.

Azért mind a' régi Törvényes végzéseket, mind pedig Nemzetünknek meg-rögzött szokását tekintvén, Prokátori Hivatalt magokra az Asszonyok ugy nem vállalhatnak, hogy a' mellett a' férfiakkal elegendő szollhasanak, 's folytathassák mások ügyét a' Birák előtt, ha szintén értehnének, 's tudományokra nézve arra ok elégségeseknek tanálatná-nak-is.

Mivel pedig senki magának, 's a' magáénak óltalmazásától el-nem szoríthatatik, ha valamely Asszony-nak mással Pere vagyon, folytathattya azt, és a' mint tudja elő-mozdíthatya a' Törvény színin.

De Szülők mellett-is, ha nints más a' ki azok ügyét fel-fogja, és öregsegek, vagy egyéb akadályok miatt elő nem állhatnak, prokátorságot viselhetnek az Asszonyok: mert azt nekik a' Természet Törvénye-is meg-engedte.

Hasonlóképpen gondviselések alatt lévő gyermekek, vagy Atyokfiak mellett-is prokátorkodhatnak.

Férjeik dolgában-is, a' szükség ugy hozván magával, belé-szollhatnak, és segíthetik azokat prokátor-

kodó közben-vetésekkel, nem lehetvén attól őket el-fogni az Házasság-béli szövetségre nézve.

Az Erdélyi Törvény szerint, ha valaki Déaki Tudománynak, 's nyelv-neknek tanulásiért külső Országokra menvén, ott a' Fejedelem és Haza ellen való ártalmas dolgokba talál elegyedni, 's az azért otthon keroset alá-vonattatik, ha Prokátort nem vallhatott, ki által menthetné magát, elő-állhat érte az ő Anyja-is, és tehetsége szerint belé-erzkezdvén Törvényben óltalmazhattya, 's bajában fáradozhat.

Tizenkettődik kérdés.

Hát kezességet vállalhatnak-e magokra?

Az Asszony az ő Férje hire, s' engedelme nélkül kezességet magára rendszerént nem vállalhat, ha válna-is, eleibe-állhat, és erőtelenné teheti azt az ő Férje, kivált ha vagy ennek erszényét, vagy maga személyét találná közbe-vetni elégtételül akkorra, mikor fogadását nem teljesíthetné.

De ha különös Jósága vagyon, és abban ő szabadon parantsolhat,

ugy látnak: Urának rajtaváló Halma ellen nem tselekszik a'szerént felelvén másért, hogy ha belé-maradna a' kezességbe, az ő Jóságából lenne-meg annak fejébe az Elég-tétel. Noha így-is vigyázva kell kezességeket bé-venni: mert olyan okból, hogy hajlandók, és gondatlanságból könnyen árthatnak magoknak, kedvezni szokott nekik a' Törvény, és oly szorosan mint a' férfiak, másokért közbe-vetett fogadások meg-tartására nem kényszeríthetnek, mondám másokért: mert ha Férjének, vagy gyermekeinek, vagy szülőjének bajoskodásaiban talál magára kezességet venni az Asszony, azt ő felnem mondhatja, hanem tartozik teljesíteni ugy a' mint magára vette.

Tizenharmadik kérdés.

Hagyhatnak-e az Asszonyok Testamentomban Tutort, vagy-is gondviselőt gyermekeiknek?

Mikor másodszori férjhezmenetele után első Urától maradt gyermekeinek gondviselését magának meg-nem tarthatya az Asszony, égy áltályában arról sem tehet Rendelést; hogy

tetésben fennálló vallási kötelezettségtől: felhívják a kormányt, hogy a házasságjog életbeléptetésekor kiboocsátandó rendeletekben:

1. utasítsa a polgári tisztviselőt arra, hogy minden egyes esetben az egybekelt feleket arra figyelmeztesse, hogy a polgári megkötés által az egyházi házasságról és tekintetében fennálló vallási kötelezettségüknek még nem felelt meg;

2. utasítsa a polgári tisztviselőt arra, hogy a polgári házasságkötés időpontját lehetőleg akként tűzze ki, hogy az egyházi összedás a házasság polgári megkötését azonnal követhesse.

Külföld.

Ferencz Ferdinánd kir. herceg Londonban. Ferencz Ferdinánd m. kir. herceg szombaton érkezett Londonba. Az orosz trónörökös éjjel érkezett oda.

Crispi üdvözlése. Crispi miniszterelnök megmenekülése alkalmából eddig az országból és a külföldről mintegy 18.000 üdvözlő távirat érkezett. Ezek közt vannak az olasz királyi ház összes tagjainak, Mária Pia özvegy királyné és Carlos portugál király táviratai. Kálnoky gr., Kimberley lord, Caprivi gr., Dupuy és Hannoteaux Crispi kormányuk nevében a nagykövetség útján üdvözlöttek.

Az olasz kormány és Szicília. Kormánykörökben azt hiszik, hogy a költségvetési vita még ezen a héten véget ér és a kamara a kormány javaslatát 70—80 szót többséggel elfogadja. A kormány ezután meg fogja szüntetni a Sziciliában elrendelt kivételes állapotot s nagy rendelkezési joggal felruházott helytartóságot állít fel, mely meg fogja tenni a sziget viszonyainak megfelelő intézkedéseket.

A pápa a római merényletről. Vatikáni körökben azt beszélik, hogy a pápa a Crispi ellen elkövetett merénylet hallatára így kiáltott fel:

— Dicséretessék Isten azért, hogy a büntetést ellátította! Szívveljék meg a kormányok a társadalmat fenyegető veszélyekről! Isteneklikamat.

Most látszik, mennyire igazam volt, midőn az észszerű visszatérés szükségessé voltát hangoztattam.

Katonai megtakarítások Olaszországban. A hadügyi reformok megvizsgálására kiküldött nagybizottság e hó 21-én tanácskozott a hadügyminisztériumban. A Riforma szerint a bizottság 12 hadtest marandó állományának fentartása mellett fel van javasolva arra, hogy a katonai hivatalokban, parancsnokságoknál és igazgatóságoknál alkalmazott katonai és polgári személyzetet, valamint a hadsereg taktikai beosztását illetőleg megszüntetéseket, redukciókat és változtatásokat hozhasson javaslatba.

Orosz követ a vatikánban. A vatikánban nagy pompával fogadták Izvolszki orosz követet. A pápa arca sugárzott az örömtől s francia nyelven melegen üdvözlölte a követet; többek közt ezeket mondta:

— A végbemenő esemény nagy örömmel tölti el a szent széket. Beteljesedett az a forró óhajom, hogy a hatalmas orosz császárral ezelőtt husz évvel megszakadt viszony életem vége előtt újra megkötözzék. Szívem mélyéből köszönöm a ezárnak: hogy hű katolikus alattvalói iránt annyi jóakaratot tanusított.

A pápa ezután belső termeibe vezette Izvolszkit, hol három negyedóra hosszat beszélgetett vele.

Székelyfiuk magyar iparosoknál.

Lukács Béla kereskedelmi miniszter az Országos Ipari egyesülethez a következő leíratot intézte:

A székelyek Romániába való kivándorlásának fokozatos esékként és az anyaország felé leendő irányítására a székelyföldi ifjaknak ipari kiképzése után is hatni kívánok s a ezelőlt társam terhére több — a rendesnél nagyobb előképzettséggel bíró, — székelyvidéki ifjút helyeztem el iparos tanuló minőségben, részint a fenntartásom alatt álló állami gyárakban és műhelyekben, részint legnagyobb hazai gyáraink telepein. Az ilyen módon ipari

kiképzést nyerő értelmek munkáselemtől szociális tekintetben is jó eredményt várok s ezért a lehetőségig gondoskodtam némi elméleti kiképzésükről, valamint különösen szellemi munkáselemtől felügyeletükről. Hogy a székely vidéken e ezelőlt irányuló intenciómat a nép helyesen fogta fel, annak látható jele az, hogy ilyen inási minőségben való elhelyezésre feles számmal érkeztek és folyton érkeznek hozzám kérvények, melyeket üres helyek hiányában ezuttal nem részesíthetek kellő figyelemben. Valószínűnek tartom azonban, hogy a kiválóbb egyes iparosok szintén örömmel vennének részt ez akcióban, minthogy így ők is megbízható inasokhoz juthatnak. E ezelőlt való tekintetből kívánatosnak is tartom, hogy hazai iparosaink a kínáló alkalmat elemek vegyék fel és kiképződéshez juttatván, a nemzeti misszióban részt vegyenek. Minthogy azonban hivatalos ügyköröm nem engedi meg, hogy az egyes iparosokhoz való elhelyezés ügyét is teendőim körébe vonjam, olyan társadalmi tényezők közreműködését óhajtom igénybe venni, melyek egyaránt képesek és hivatottak az ügy sikeres felkarolására. Ilyennek ismerem első helyen az országos ipar egyesületet, mely közvetlenül érintkezésben áll a székesfővárosi tekintélyesebb iparosokkal és ez ipartestületek országos bizottsága útján a vidéki iparosok legnagyobb részével. Felkérem tehát az elnökséget, hogy e házfias ezelőlt feladatot ügykörébe felvenni és a szükséges további teendőket ebben az irányban állandóan ellátni szíveskedjék. Ismervé az elnökség sikeres buzgalmit, nem kétem e tekintetben sem az eredményt s már ezuttal jelezni kívánom, hogy az elnökség feladata abban állana, hogy a kiválóbb iparosokat székely inasok elvállalására és alkalmazására buzdítsa, — az erre hajlandó iparosokat nyilvántartsa s a jelentkező, vagy bejelentett inasokat pedig egyes iparosoknál elhelyezze, szükségesnek tartanám azonban azt is, hogy az inasokra, elhelyezésük után is, figyelmet fordítson az egyesület.

A miniszter ezután közli az ipar egyesülettel e tekintetben már tett

intézkedéseit s ismételtlen annak a reménynek ad kifejezést, hogy az ügyet az elnökség sikerre fogja vezetni.

A Háromszék megyei iparfejlesztő bizottság

A „Háromszék megyei Iparfejlesztő bizottság” tekintettel arra, hogy a megye területén mily nagy mennyiségű iparanyagok hevernek feldolgozatlanul, részint tökéhiány, részint pedig azok értékének nem ismerése miatt, és hogy az ily anyagoknak feldolgozása, ipari értékesítése mily jótékonyan hat a közgazdasági forgalom élénkítése útján a varmegyei összes lakosság jólétének és vagyonosodásának emelésére, elhatározta egy „Technológiai Monografia” szerkesztését, mely a megye területén előforduló, ipari feldolgozásra alkalmas ásványi termékek technológiai meghatározását tárgyalja, miáltal mind az idegen, mind pedig a helybeli töképpennél bírók figyelme annak feldolgozására irányíttassék és egy szersz mind az erredőves kiállításán is bemutatható legyen.

Ily Technológiai Monografia szerkesztését az udvarhely megyei Iparfejlesztő bizottság területén az ottani áll. főreáliskola tanárai vállalták el, kik a nyári iskolai szünidő alatt óhajták az idevonatkozó munkákat végezni.

Ezen példa által lelkesítve, a háromszék megyei Iparfejlesztő bizottság is e megye tanügyi köreihez és a kir. építészeti hivatalhoz fordul, kik első sorban hivatottak arra, hogy a megyei területünkön lévő értékes iparanyagokat felismerjék és ezeket saját véleményökkel kísérve, a technológiai monografiában való feldolgozás végett, az Iparfejlesztő bizottság rendelkezésére bocsássák.

Nem kívánunk külön, ily ezelőlt eszközöndő költséges kirándulásokat, hanem csak másnemű kirándulások közben akarjuk a figyelmet ezen ezelőlt szolgáltatásra is felhívni, mind annak daczára a szállítási és másnemű kisebb kiadásokra az Iparfejlesztő bizottság a maga körében is talál fedezetet, míg a költségeibb

hólta után ez, vagy amaz legyen azoknak Árvaságokban gondviselőjek, ha szintén méltó okai vólnának-is, melyekre nézve meg-holt Urának Atyafiára a Tutorság nem szállhatna, mert Tutort hagyni, Testamentom által az Árvának, Atyai hatalomhoz tartozó dolog. Nyilván vagyon pedig, hogy az Aszonyállatnak olyatán hatalmat a Törvény se másutt, se nálunk nem adott; következik hát, hogy a' mi je nintsen, a' mellett nem is bánhatik úgy gyermekével, mint a' férjfi.

Mindazáltal, hogy az Árvaságnak terhe, és nyomorúsága a' miatt-is ne többüljön az el-maradandó gyermekeken, meg-tselekedheti az Anya, hogy míg él, találya-meg könyörgő Levele által a' Királyt, vagy annak az Országban személyét viselő Főtisztet, ugymint Magyar-Országban a' Nádor Ispányt, Erdélyben a' Guberniumot, s bizza oda gyermeke Ügyét meg-mutogatván, hogy néki halála törtévéne so a' maga, se meg-holt Ura Atyafiái között nintsen senki arravaló, hogy a' Tutorságot hasznosan, és fogyatkozás nélkül el-vi-

selhetné, ha tsak ő Felsőge maga, vagy képe, más alkalmas jólelkű embert nem rendel; Fejedelem Tiszti lévén ily történetben az Árvának Ügyét a' Kártól menté tenni.

Tizennegyedik kérdés.

Mutatott-e a' Törvény valami különös engedelmet az Aszszonyokhoz nehézkes állapottokra nézve?

Volt régenten a' Pogányoknál-is különös tekintet a' nehézkes Aszszonyokra. Nevezetesen a' Karthágobélieknél ha valamely gonosztévő menedék helyet akarván magának keresni, nehézkes Aszszonyhoz futott, nem volt szabad attól ötlet el-huzni büntetésre. Ma-is sok Nemzeteknél a' nehézkes Aszszonyok közbenjárásának fogadtatva vagyon még az halálra ítéltetett emberek életének megnyerésére-is.

Törvény szerint is pedig, mikor a' nehézkes Aszszonyt valami nagy vétek ért perli a' Tiszt, és azt itélik, hogy kipoztassék-meg a' dolognak ki-vallására; míg nem szül, és gyermekéből fel nem gyógyul, addig ötlet kintásra nem hirtzolhatták.

De mikor halálra sententiazzák-is meg-nem ölik, miglen szülésének terhén által nem megyen, és méhében levő magzattyát elő-nem hozza.

Fellettetek alkalmatosságával-is, Hit mondásra a' nehézkes Aszszonyokat erőltetni nem szokták. Mindazáltal, ha a' szükség úgy hozza, és a' dologban késedelem nem lehet, meg hűtölni, és a' mit a' kérdésben tudnak, arról vallást tenni tartoznak.

Törvénybe úgy hivatattván, hogy személyek szerint állanak-elő, mentek lesznek nehézkes állapottjukra nézve, ha meg-nem jelennek-is, ugyan tsak Prokuratorok által felelőnek kell a' keresetre.

De tovább az Anyaszentegyházról ki-adott köteles Bőjtöknek-is szoros rendét meg-tartani nem tartoznak; úgy hogy az egy hus-ötelen kívül, egyéb bőjti eledellekkel, módgyok lévén benne, napjában kétszer, háromszor, s többször is a' mint egész-ség, és kívánságok fogadgya, jól lakhatnak; ezt pedig a' szoptatos Aszszonyokra-is e' szerint érthetni, sőt ha Terhek miatt való gyengeségek sükeresebb táplálást kívánna,

hussal való élésre-is fel-szokták szabadtítani.

Tizenötödik kérdés.

Egyenlő vétektől, egyenlőképpen büntetődnek-e az Aszszonyok a' Férjfiakkal?

Az Aszszonyok hajlandóbbak-is gyengébbek-is a' Férjfiaknál; azért a' büntetésben-is engedelmissen szoktak vélek banni. Vannak tudni-illik oly dolgok, melyekért fejeiket vesztik, a' kik tselekszik, így ha valaki igaz ok nélkül nemes embert ver, vagy sebbet, vagy megtartóztat, vagy annak nemes Házára erőszakosan réa-mégyén, feje-vesztésén marasztlyák érette, de ha Aszszonyköt-el ilyeket, halálal ő nem büntetődik, hanem meg-válthatya életét Díjja letételével, tsak hogy osztán ő sem kereset férjfiat rajta el-követett hasonló dologért nagyobb büntetésre.

A' Lopóknak akasztófa büntetések, a' korbórló tolvajokat pedig karóba szoktak vonni; az Aszszonyokat ily vétkekért szemérmek elfedezésére nézve se nézők felibe nem függesztik

berendezést igénylő meghatározásoknál, hol egy tanintézeti vegy- és természettan tanszerei nem elégségesek, a Nagyméltóságú kereskedelmi Miniszter ur ígéretét bírjuk ily támogatásra vonatkozólag.

Kelt Seps-Szentgyörgyön, 1894. jun. hó 15-én.

Potsa József,
főispán, iparf. biz. elnök.

Gyáriparunk.

(mp.) Magyarországon a gyáripár csak az újabb időben és ekkor is igen lassan hódította el a tért a kis- és háziipartól, melyeket, viszont a hazai gyáripár hiányában az erős külföldi verseny bénított meg. Hogy gyáriparunk csak ilyen későn és lassan fejlődött, az főleg azon körülménynek tulajdonítható, hogy a velünk közös vámterülettel bíró Ausztria fejlett ipara bennünket minden-
nel ellátott, mi viszont meg mezőgazdasági termékeinket adtuk szomszédunknak. Az ilyen viszonyok mellett alig lehet azon esodálkozni, hogy nálunk a gyáripárban még csak most éljük azt a korszakot, melyet a nyugati államokban ezelőtt 50 évvel érték.

Hogy gyáriparunk az utóbbi években virágzást és lendületet mutat, az nem is annyira a magán kezdeményezésnek, mint inkább az a téren kifejtett állami tevékenységnek köszönhető. A kereskedelmi társaságok vezetője és halhatatlan elődje igazán sokat tették a magyar gyáripár emelése érdekében és az utóbbi néhány év alatt üzembe helyezett gyárak száma, a mi viszonyainkhoz képest, igen jelentékeny. Ki kell emelnünk, hogy a kereskedelmi miniszter már jó előre tanulmányokat tett azon célból, hogy mely vidéken mily gyári üzem volna sikerrel létesíthető és ha akad magán-vállalkozó, ezt a miniszter mindenféle segélyekben és kedvezményekben részesíti. A kereskedelmi miniszterium költségvetésében évről-évre nagyobb összegek irányoztatnak elő ipari célokra és a miniszterium kebelében fennálló iparosztály, mely működését kizárólag a hazai ipar fejlesztésének szenteli, igazán díszletes tevékenységet fejt ki minden irányban.

se fel-nem karózzák, hanem fejeket vészik, 's úgy fizettetnek-meg vélek gonoszságokért.

Mikor valamely Aszszonyt, vagy Léányt meg-kellene gonosz tselekedete ki vallására kizárni, ment lészen attól, ha tizenhat esztendőnél kisebb üdösnek találattik, holott a' Férjfi azt el-nem kerülheti tizen négy esztendő korában-is.

Ha egy Férjfiat, és egy Aszszonyt egyszersmind vezetnek-ki halálra egyuló gonoszságért, nem kényszeríthetik az Aszszonyt, hogy ő hátra maradjon, 's meg nézze emennek halálát, hanem előbb ötöt szokták el-végezni, hogy az által-is kedvezést érezzen, 's újabb szenvedéssel ne terheltesék gyengesége.

A' mely vétékért holta után testét kerékre szokták tenni a' Gonosztevőnek, ha ez Aszszony állat lészen, fejét ugyan fel-emelik arra, de testének temetést engednek. Elevenen pedig őket, vagy tsak holt testeket is kerékre rontaní nem szokták.

Az iparvállalatoknak könnyebb alapíthatása és finanszírozása céljából újabb időben a külföld mintájára nálunk is iparbankokat létesítettek, melyek főleg gyárak alapítására és üzembe helyezésére terjesztik ki működési körüket. A Budapesti néhány év előtt tisztán a célból alakult magyar ipar és kereskedelmi bank ugy a fővárosban, mint az ország más pontjain számos gyárat alapított illetve vett meg és nagyobbított és figyelmét különösen oly iparezikkre itthon való gyártására irányítja, melyekkel eddigelé kizárólag a külföld látott el bennünket.

Ha szemlét tartunk amaz iparágak felett, melyek egy nemzet közgazdasági életében főszerepet játszanak, akkor sajnosan kell látnunk, hogy egy-két fontos iparág nálunk épen nem akar meghonosulni. Így vagyunk például a textil iparral. Ruházatunk manapság összes kiadásainak jelentékeny részét emészti fel és e révén megszámlálhatatlan pénzüsszegek vándorolnak a külföldre. Kezdvé a legszegényebb parasztasszony kendőjétől egész a legfinomabb posztók és eszékéig mindent a külföldről hozunk. Tény, hogy nincs az országban egy nagyobb textilárugyár. Mert a felvidéken és Erdélyben lévő néhány szövőgyár vajmi jelentéktelen és legfeljebb csak az illető vidék fogyasztási igényeinek tudnak igen kis mértékben elegend tenni.

(Vége következik.)

Legujabb.

A polgári házasság. A polgári házasságról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása a főrendiházban rendkívül érdekesen fejlődött. Az ellenzéknek légalább 30 tagja hiányzik, köztük 10 püspök.

Vasary hercegprímás mindjárt a czimul kérte annak megváltoztatását, indítványozva, hogy nem „házassági jogról” hanem „polgári házassági jogról” szóló törvény legyen. E felett szavazás történt, mely az eredeti szövegnek túlnyomó többséggel való elfogadásával végződött.

Vasary különböző apró indítványait, melyeket itt-ott Zichy Nándor támogatott, Szilágyi mindanyiszor a főrendház óriási tetszése és helyeslései között alaptalanoknak bizonyította. A 25-ik szakasznál, mely a papok házasságát csak felsőbb papi hatóságok engedélye mellett engedélyezi, Vasary hercegprímás indítványozta, hogy katolikus pap, ha kitér, még akkor sem házassodhassék. Szilágyi-nak gyönyörű beszéde után, mely a vallásszabadságot védelmezte, ez indítvány is elvettett. Még a görögkeleti püspökök is ellene szavaztak Vasary indítványának.

A kötelező forma ellen senki sem szólalt fel.

A 30-ik szakasznál, hol a házasságkötés körüliratik, Keglevich az ismert határozati javaslatát indítványozta.

Az egész törvényjavaslat részleteiben és harmadoszi olvasásban is elfogadtatott.

Ujdonságok.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Klünglein Béla kézdivásárhelyi kir. törvényszéki joggyakornokot, lapunk kitűnő munkatársát, a sepsiszentgyörgyi kir. járásbíró-sághoz aljegyzővé nevezte ki. Öszintén gratulálunk hozzá!

— **József főherceg halála.** Említettük volt, hogy ő Fensége Kézdi-Vásárhelyt léte alkalmával Császár József kereskedőnél lakott. A főherceg nem feledkezett meg szíves házigazdájáról, s sajátkezűleg aláírt arcképét küldte el Gillyén Árpád honvéd százados, es. és kir. kamarás urnak, hogy azt Császár József kereskedő urnak kézbesítse. József főherceg nemcsak gondolkodásának ezen újabb szép vonásait ide ígattuk, hogy szaporítsa azon szép eseményeket számát, mik annyi igaz szeretetet szereztek neki a magyar nép szívében.

— **Hangverseny.** Zilahi Gyula, a budapesti nemzeti színház kitűnő művésze jövő hó elején körutrá indul a ütközben Kézdi-Vásárhelyt is fog egy művészi estélyt rendezni. Ezen estélyre — mely kiválóan érdekesnek ígérkezik — előre is felhívjuk a közönség figyelmét. A műsort annak idejében közölni fogjuk.

— **Villámütés.** Mult kedden 5 martonosi ember ment fel az erdőre szénát csinálni. Délután nagy vihar keletkezett, majd meg égrengés közt megindult a zápor. Az emberek a sűrű eső elől egy magas fa alá menekültek s itt összehúzódva várták a vihar elmúltát. Egyszerre aztán a villám lecsapott azon fára, mely alatt az emberek menhelyet találtak s kettőt közülök agyoncsapott, egyet pedig súlyosan megsebesített. Kettő az emberek közül teljesen sérteletlen maradt. A két halottat nagy részvét mellett temették el.

— **Az egyházipolitikai kérdések** s az azok nyomán támadt országos mozgalom valódi próbakövei lettek a napisajtó elvűségének. Különösen a fővárosi sajtó volt erős kísértésnek kitéve és egyes pártok és szövetségek részéről óriási összegeket áldoztak, hogy egyes lapokat eredeti irányukból eltérítsenek. Az elveknek a csereberéjéből előnyösen válik ki régi, jó hírenek megfelelően, hazánk legnagyobb lapja az „Egyetértés”, mely elismerésre méltó önzetlenséggel, fáradhatlan buzgalommal s a legnagyobb eréllyel küzdött az egyházipolitikai kérdések liberális szemléletben való megoldása érdekében. Küzdött azért, mert ezek az elvek a függetlenségi és 48-as párt egyik főprogrampontját képezik s az Egyetértés nemcsak vallja, hanem mindenkor tényleg követi is ezeket az elveket, melyeknek meghamisítását nem tűri. Ha nem így tenne, nem is volna méltó arra, hogy tovább is az ország legelső lapjának tekintessék. Erre a czimre az Egyetértés különben is rászolgál, nemcsak tartalmának gazdagsága és változatossága, hanem annak föltétlen megbízhatósága s ama valódi hazafias szellem által is, amely országosan népszerű, magvas vezérezikkei átlengi, melyekről köztudomásu, hogy Magyarország legelső publicistáinak és politikusainak tollából kerülnek ki. Közeledvén az előfizetési időszak, nem mulaszthatjuk el a közönség figyelmét az Egyetértés elvszilárd, hazafias magatartására felhívni, azzal a megjegyzéssel, hogy az Egyetértés kiadóhivatala készséggel küld kívánatra mutatványszámot. Érdeklődők kedvéért még azt is megjegyezzük, hogy az Egyetértés előfizetési ára negyedévre 5 ft.

— **Marosvásárhely az ezredéves kiállításán.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara helyiségében — mint lapunknak írják —

e hó 17-én Tauszik B. Hugó elnökelete alatt népes értekezletet tartottak a kiállítás ügyében. Elhatározták, hogy a vármegyéhez, valamint Marosvásárhely városához, továbbá az iparkamarához, a székes köznevelődési és közgazdasági egyesülethez, a helyi ipari és kereskedelmi társulatokhoz és körökhöz, valamint a pénzügyhatóságokhoz a kerületi bizottság útján kérést intéznek oly célból, hogy a marosvásárhelyi iparnak az ezredéves kiállításán való minél nagyobb szabású képviseltetésére, illetve az ezzeljáró költségek fedezésére megfelelő összegeket adományozzának. Az így megteremtendő pénzalapból oly tehetségesebb kisiparosok segélyeztetnének, akik egy-egy szakmából együttesen, csoportosan állítanak ki, miért is a jelenlevők örömmel fogadták Réthy Dezső előadónak azt a javaslatát, hogy lehetőleg minden jelentékenyebb kis ipari szakma gyűjteményes csoportos kiállítást rendezzen, miáltal a költségek tetemesen kevesbednek s a marosvásárhelyi ipart méltó impozáns arányokban lehetne bemutatni az ezredéves nemzeti ünnepen.

Mezőgazdasági közlemények.

A műtrágyáról.

Az a roppant siker, melyet a gazdaközönség a trágya használásával elért, kezdi napról-napra felhívni a gazdák figyelmét e fontos tényezőre. Természetesen az most a baj, hogy a legnagyobb tájékozatlanság uralkodik az iránt, hogy milyen növényre minő ásvány-trágya alkalmaztassék. Erre nézve némi tájékoztatást nyújthat az Erdélyi Gazda egyik czikke, melyet a közönség érdekében ide ígattunk. Ezen cikkből, mely egy gazda kérdésőt és az arra adott feleletet tartalmazza, következőleg hangzik:

Felelet E. E. urnak lapunk szerkesztőségéhez intézett alábbi kérdésére.

„A gyakorlatból tudom, hogy ha istálló-trágyával földemet kellően megtrágyáztam, földem erőit kapott és termékenyebbé vált. Ezek között a phosphor, nitrogén, káli, kén, sav, eheli salétrom, párolt esontliszt, superfosfát, amoniak — stb. stb. eligazodni nem tudok. — S nem tudom egy pár hold földeséskemet, szőlőmet, miután istálló-trágyám nincs, mivel trágyázzam. Szeretném, ha olyan trágyát árulnának, a mi mint az istálló-trágya a földet erőteljessé tenné, mit aztán, az idén vagy jövő évben más, vetemény alá is ezélszerűen felhasználni lehetne.

En úgy gondolom, (nem tudom) hogy a különböző elnevezések alatt áruba boesított trágyák, a föld termő erejét nem gyarapítják, hanem a földben levő termő erőit izgalomba, forrásba hozzák; én pedig oly trágyát szeretnék használni, mi a föld termő erejét gyarapítsa a alkalmassá tegye, különböző vetemények termesztésére, szeretném tudni, hogy a hirdett trágyák között nincs-e olyan, melynek alkalmazása ohajtásomnak megfelelőne.

Tisztelttel kérem a tekintetes Szerkesztő urat méltóztasson szintén az Erdélyi Gazdában erre nézve becses véleményét pár sorban megtenni.

Első sorban a kérdés legfontosabb részére kívánunk feleletet adni és ez által egy téves nézetet eloszlatni. A mű-

trágyagyárak által elárúsított műtrágyák legnagyobb része direkt trágya. Azaz egyenesen mint növény tápanyagok hatnak, a föld termő-erejét növelik. Téves azt hinni, hogy nem gyarapítják a föld termő erejét, hanem csak a földben levő termő-erőt hozzák izgalomba. Vannak ugyan oly trágyaféléink is, melyek indirekt trágyák, melyek csak az által hatnak, hogy a talajban vegyifolyamatokat idéznek elő, a talajban levő nyers, a növények által fel nem vehető tápanyagokat változtatják oly vegyületekké, melyek felvehetőek a növények által. Maguk nem tápanyagok, csak a talaj tevékenységét élénkítik. Ilyen pl. a gyps mint kénsvátrágya, a konyhasó. De a foszfor-, nitrogén-káli trágyák közvetlen növény tápanyagokat tartalmaznak, épen úgy növelik a föld termő-erejét, mint az istálló-trágya. Sőt némelyike minden változás nélkül, könnyen vehető fel a növény által. Például a chili-sáltromot a növény legkönnyebb táplálékának képzelhetjük, mint például az embernél a hig-tojást.

Ezen előzményből következik, hogy a műtrágyák közt van olyan, mely óhajtatásának megfelel, vagyis a föld termő erejét gyarapítja s különböző vetemények termesztésére alkalmas. Természetesen ezt egy műtrágyában feltalálni nem lehet. A műtrágyák nagyrésze egyoldalt trágya. Nem tartalmazza mindazon tápanyagokat, melyeket a talajnak vissza kell adjunk, mint az istálló-trágya. Az istálló-trágyával adunk nitrogént, foszfort, káli. Míg a nitrogén műtrágya pl. csak nitrogént, a foszfor-trágya csak foszfort ad a talajnak. Ezért, hogy ha foszfort is, nitrogént is akarunk növényem alá adni, a mit meg is kell tennem, mert, ha csak egy növényi tápanyag hiányzik a tala-

jomból, a növény nem fejlődhetik, foszfortrágyát és nitrogén trágyát is kell alkalmaznom.

Arra nézve, hogy melyik műtrágya, miféle növény tápanyagot tartalmaz, ezekből melyiket és minő mennyiségben kell a különféle növények alá alkalmazni, e helyen nem tárgyalhatjuk. Erre nézve melegen ajánlhatjuk mint tájékoztatót Herényi Gothard Sándornak a műtrágyákról írt népszerű, könnyen megérthető füzetét. Azonkívül leghelyesebbnek véljük, ha a kevésbé tájékozott gazda speciális trágyákat vásárol. A műtrágya-gyárak, szőlő, buza, dohány stb. alá összeállították a növény igényeinek megfelelő műtrágya keverékeket. Az ily speciális műtrágyák alkalmazásához, mivel készen kapjuk, a mennyiség is meg van adva, mennyit adjunk kat. holdanként, semmi növényéletani és vegytani szakismertet nem kell.

Hirdetések.

Egész selyem, mintázott Foulardokat (mintegy 450 különböző fajban), méterenként 75 krtól 3 ft-65 krig — valamint fekete, fehér és színes selyemszöveteket 45 krtól 11 ft 65 krig — sima, kockás, csikos, virágos, damaszolt minőségben (mintegy 240féle dispositio és 2000 különböző szín és árnyalatban) szállít postabéres vámentesen a privát megrendelők lakására Henneberg G. (cs. kir. udv. szállító) selyemgyára Zürichben. Minták postafordulóval küldetnek Svájcba czimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

BORSZÉKI BORVIZ!

A szénsavas ásványvizek királya!

Kitűnő élvezeti és gyógyviz, mely a budapesti, bécsi, trieszti párisi stb. kiállításokon ezüst, arany érmeket és elismerő okiratokat nyert.

Mint gyógyviz, igen jó hatással alkalmaztatik: vérszegénység, idegbántalmaknál, emésztési zavaroknál s általában a belső szervezet összes bántalmainál.

Mint üdítő ital, tiszta, kellemes ízű, pezsgő borviz, tisztán, vagy bor és szörpökkel vegyítve páratlanul áll.

Főraktár Kézdi-Vásárhelytől III. kerület, Kossuth-utca 367 házszám alatt Nagy I. Lázár takarékpénztári pénztárnok urnál, hol ezen kitűnő, hazai viz „Fő”- mint „Kossuth” kúti forrásból, mindig friss töltésben, nagyban, mint kicsinyben, jutányos, szabott áron kapható s csak raktárainkban található czimkézett palaczkok hamisítatlan tartalmáért vállalunk szavatosságot.

Rendelésre házhöz szállittatik.

A borszéki ásványvizek elárúsítási fővállalata:

LÁZÁR ÉS VERZÁR,
Brassóban.

5-5

Máriaczei Gyomorcsapok

nagyszerben hatnak gyomor bajoknál, nélkülözhetetlen és általánosan ismeretes házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: éhvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehelet, fulladás, savanyú felbőgés, hasmenés, gyomorgégés, felesleges nyálkiválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörös, székülés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejféjásánál, a menyinyben ez a gyomortól származott, gyomortulterhelésnél étellekkel és italokkal, giliszták, májbajok és hámorhoidáknál.

Említett bajoknál a **Máriaczei gyomorcsapok** évek óta kitűnőnek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr. — Magyarországi főraktár:

Török József gyógyszerháza
Budapest. Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessenek meglekinteni!! Csak oly csapokat tessenek elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brady) és ezen szavakkal: „Valódiságát bizonyítom”.

A **Máriaczei gyomorcsapok** valóban kaphatók

Kapható: KOVÁCS FERENCZ gyógyszerésznél.

Aláírási felhívás

a Tarnóczy tüztöltő- és gépgyár-részvénytársaság ujjonnan kibocsátott részvényeire.

A Tarnóczy tüztöltő- és gépgyár-részvénytársaság, mely 1891. év. óta áll fenn és eddigelé 500,000 frt alaptőkéje után az alapszabályszerű leírások és tartalékalapjának megfelelő dotatioja mellett részvényeseinek évenként 6 frt osztalékot fizetett, mi 6% kamatozásnak felel meg, 1894. évi június hó 17-ik napján tartott közgyűlésén elhatározta, hogy jövőre tüzi feekendők, tüztöltőszerek, sárgaréz-, réz-, aczélaruk gyártásán, továbbá víz-, gáz- és villamvezetékek berendezésén és szakmájába tartozó melléküzletek folytatásán kívül gazdasági, valamint szerszám és munkagépeknek nagybani gyártását a vállalat munkakörébe felveendő és gyári telepén egy nagy vasöntödét is állít fel.

E célból az alaptőkének két millió forintra való felemelése közgyűlésileg elhatároztatván, az ujjonnan kibocsátandó 10,000 darab 100 forint névértékű bemutatóra szóló részvényekre nézve ezen évvel nyilvános aláírási hirdetetik következő feltételek mellett:

1. A 100 frt névértékű bemutatóra szóló részvények kibocsátási ára részvényenként 110 frtban határozatlik meg, melyből részvényenként 10 frt a tartalékalapra fordittatik.

2. A részvények aláírása alkalmával, vagy legkésőbb f. ó. június hó 26-ig bezárólag a Budapest VIII. IX. X. ker. takarékpénztár részvénytársaságnál Budapesten vagy ezen intézet által meghatározandó fizetési helyeken részvényenként 30 frt fizetendő.

3. A további befizetések ugyancsak a Budapest VIII. IX. X. ker. takarékpénztár részvénytársaságnál következőleg eszközölendők:

a) 1894. augusztus 1-én részvényenként 30 frt,	
b) 1894. szeptember 1-én	25
c) 1894. október 1-én	25

A befizetésekről ideiglenes tértvények szolgáltatnak ki, melyek az utolsó részletfizetés alkalmával társasági részvényekkel foglalkoznak kicseréltetni.

4. A régi részvényesek minden egyes részvény után ugyancsak 110 frt kibocsátási árban és a fenti feltételek mellett egy-egy újabb részvényre tarthatnak igényt, de kötelesek e részbeni elővételi jogukat 1894. évi június hó 21-ig bezárólag gyakorolni és e célból részvényeiket a folyó részvényekkel együtt lobélyozás végett a Budapest VIII. IX. X. ker. takarékpénztárnál a fenti határrnapig bemutatni, mert ellenesetben e részbeni joguktól elesnek és a fennmaradó részvények az új aláíróknak adatnak ki. Az új részvényesek az 1894-ik évi osztalékban a régi részvényesekkel egyenlően részesednek.

5. A részvényaláírás zárhatáridejéül 1894. évi június hó 26-ik napja tüzetik ki.

6. Tuljogyzás esetén az igazgatóság fentartja magának a jogot a feles aláírások tetszős szerinti leszállítására.

Ezen feltételek értelmében kibocsátott részvényekre 1894. évi június hó 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25. és 26-án jegyezni és egyuttal a befizetéseket teljesíteni lehet Budapesten, a Budapest VIII. IX. X. ker. takarékpénztár részvénytársaságnál, Budapesten, Üllői-ut 2. sz.,

a kézdivásárhelyi pénzüntézetek utján.

Kelt Budapesten, 1894. évi június hóban.

A Tarnóczy tüztöltő- és gépgyár-részvénytársaság:

Dr. Rosenberg Gyula s. k.
ügyvéd, mint jegyző.

Kossuth Ferencz s. k.
elnök.